

Hyperacusis vanuit psychiatrisch perspectief: diagnostiek en psychofarmacologische behandeling

Ines Sleeboom-van Raaij
consulent-psychiater

24 april 2014

– Jaarvergadering KNO en HHH

Disclosures

Koninklijke
Kentalis

Geen

Hyperacusis

Koninklijke
Kentalis

- > **Hyperacusis:toegenomen gevoeligheid voor geluid op een niveau dat het normaal horende mensen niet zou storen (Katzenell U.2001)**
- > **Al in 1789 door Comparetti en in 1801 door Darwin beschreven**
- > **Normale functies van geluid en horen verstoord**
- > **Differentiaal diagnose misophonie
phonophobie (Mraz 2003)**

De functies van geluid en horen

(Fengler 1984, Schore 1994, Sleeboom-van Raaij 2000)

K	E	N
T	A	👑
L	I	S

Koninklijke
Kentalis

1. contact en communicatie
2. terugkoppelen en sturing van spraak
3. selecteren en zeven van geluiden
4. informatiebron
5. emotionele aspecten
6. signaal, alarm en waarschuwing
7. lichaamsbeleving extern
8. lichaamsbeleving intern
9. ontspanningsfunctie
- (10. het leren van spraak bij het kind)

De sociale gevolgen van hyperacusis

Koninklijke
Kentalis

- > vermijding
- > beperking activiteiten
- > onbegrip bij de omgeving, familie/ vrienden/ artsen/
werk
- > gebrek aan erkenning en herkenning
- > veranderingen in het sociale leven
- > moeilijker communicatie

De psychische gevolgen (ervaring + onderzoek)

Koninklijke
Kentalis

- > verwerkingsproblemen (rouw)
- > incompetentie en onzekerheidsgevoelens
- > stress
- > achteruitgang psychosociaal functioneren
- > psychische stoornissen:
 - * angststoornissen,
 - * paniek
 - * depressie
 - * stress
 - * aanpassingstoornis
- > suïcide/ euthanasieverzoek

Coping en copingstrategieën

Koninklijke
Kentalis

**Coping belangrijke factor in gezond functioneren
relatie coping strategieën vermijden en afstand nemen met
het beleven van de ernst van de handicap en angstgevoelens
bij zelfcontrole relatie met minder ernstige gevoelens
Hagnebo e.a. (1999)**

Voorkomen hyperacusis bij psychiatrische stoornissen

Koninklijke
Kentalis

Bij depressie acoustische gehoordrempel verlaagd door verlaagde cerebrale serotonine spiegel

Posttraumatische stressstoornis idem (en bij migraine)

Autisme Spectrum stoornissen (18,3 - 40 %)

Syndroom van Williams (Williams-Beuren) (95%)

Syndroom van Down / met of zonder autisme (onbekend)

Psychische stoornissen bij hyperacusis (publicaties)

Koninklijke
Kentalis

**Slaapstoornissen bij tinnitus in relatie tot hyperacusis
(Hébert 2007)**

**Angst, psychotrauma en depressie bij hyperacusis door
Acoustic Shock Injury (+ eventueel phonophobia, + tinnitus
+pijn in het oor) (Westcott 2006)**

**Hyperacusis door Lyme disease: posttraumatische stress
stoornis (Niels 1999)**

Vermijding (Schaaf H. 2003)

Angststoornissen en neuroticismen (Jüris 2013)

Psychische stoornissen vervolg

Koninklijke
Kentalis

>Herratz (2006) Emotionele stoornissen zoals depressie, angst en paniek door de activatie van het limbisch systeem en autonome zenuwstelsel. Serotonine speelt een rol.

>Baguley (2003): 3 factoren: sociaal, emotioneel en aandacht die leiden tot angststoornis en paniek.

>Onderzoek: bij hyperacusis lawaaigerelateerd vermijdingsgedrag, depressie en angst (Blaesing et al 2012, Jüris et al 2013).

Coping en copingstrategieën

Koninklijke
Kentalis

Coping belangrijke factor in gezond functioneren
Relatie coping strategieën vermijden en afstand nemen met het beleven van de ernst van de handicap en angstgevoelens
Adequate zelfcontrole in relatie tot minder ernstige gevoelens

Hagnebo e.a. (1999)

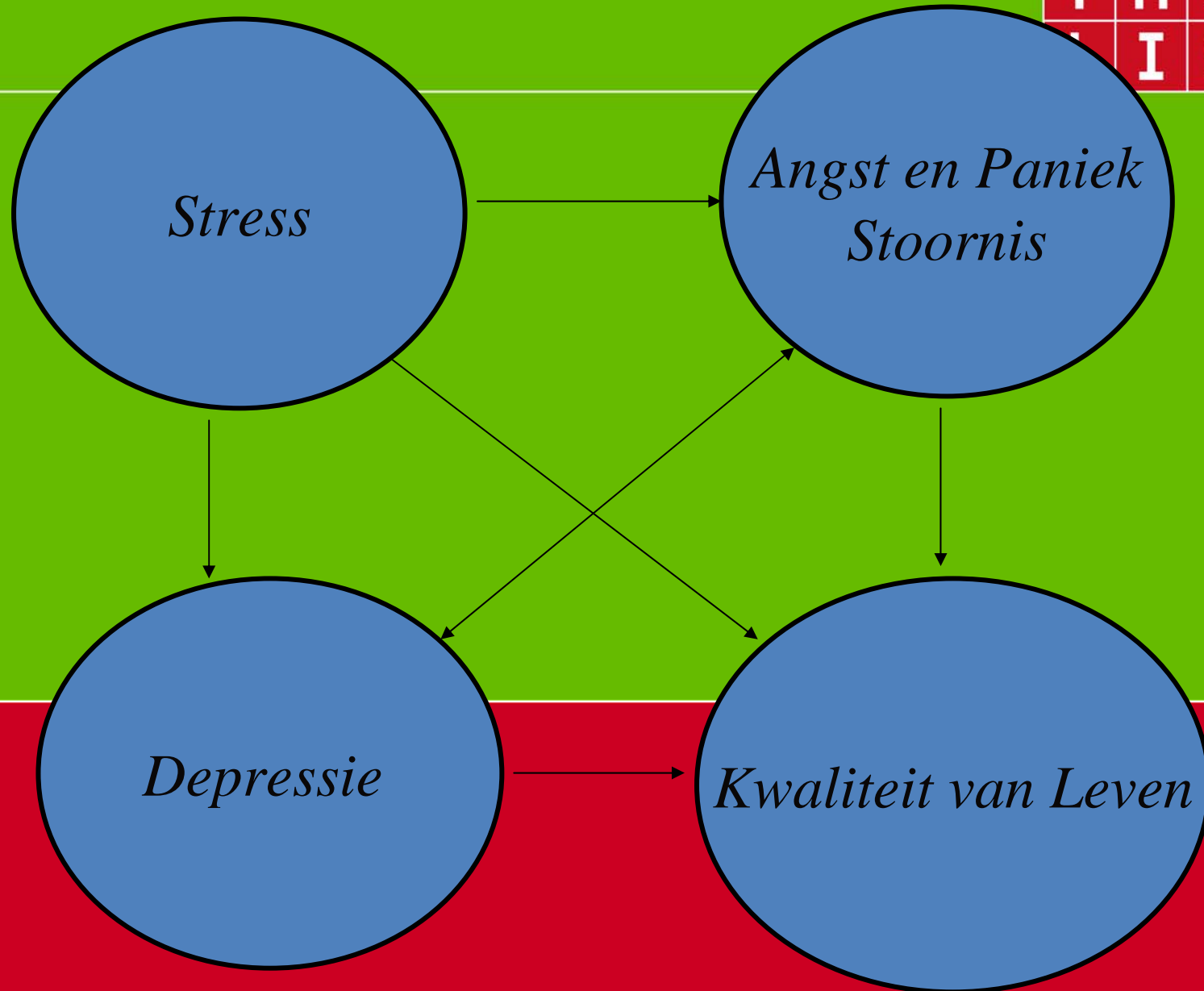
Effect van stress op hyperacusis

Koninklijke
Kentalis

Stress en stresshormonen belasten het binnenoor via diverse hormonale wegen in de hersenen en daarbuiten (Horner e.a 2003)

Toename bij stress, angst en vermoeidheid (via endorfine > glutaminaat in oor) (Katzenell 2001)

Behandeling Verschillende Scholen

Koninklijke
Kentalis

Geluidstherapie via niet bedreigende 'white noise' therapie langzaam opvoerend (er is geen adequaat gecontroleerd onderzoek bekend) (Baguely 2003)

Cognitieve gedragstherapie met psychoeducatie counseling en relaxatie therapie (Baguely 2003) bij angst en stress door hyperacusis

Idem met gedragsactivering (Jüris 2013)

Scholen (vervolg)

Koninklijke
Kentalis

Ziegler (2000): bij 41 mensen 'white noise' en specifieke acoustische training via gehoorapparaten werd de geluidsinput verhoogd en relaxatie oefeningen (Jacobson) > 50 % was succesvol

Onderzoek behandeling via gewenningstherapie, 70 % significant verbetering op de vragenlijst (Bartnik 2001)

Andersson (2005) Gedragstherapie met relaxatie methodieken, adviezen ten aanzien van geluid en gradueel bloot stellen aan geluid.

Halberg aanpak

Koninklijke
Kentalis

Hallberg (2005) positief effect van behandeling bij traumatisch hoofdletsel en hyperacusis via grounding theory method (= onderzoek door interviews)

5 factoren belangrijk bij hyperacusis:

- >omgaan met kwetsbaarheid
- >bewust zijn van beperkingen
- >voorwaardelijke deelname aan het dagelijks leven
- >structureren van het dagelijks leven
- >beheersen van stemmingsschommelingen

Psychofarmacologische benadering

Koninklijke
Kentalis

Geen rol bij herstel van het binnenoor (Pyykkö 2007)

Symptomatisch gericht op:

- * depressie,
- * angst,
- * paniek
- * slaap

Of men verwacht werking:

Autisme – risperidone > wordt al vaak toegepast

Ziekte van Lyme carbamazepine

Volgt vaak tinnitusconcept

Geen onderzoek naar effectiviteit, veel aannames

Bijwerking van antidepressiva: oorsuizen!

Psychofarmacologische benadering

Koninklijke
Kentalis

- >Antidepressiva SSRI's (Baguely 2003)
- >Hyperacusis door Multipele Sclerose behandeld met SSRI's resultaat onbekend (Weber 2002)
- >Risperidone bij autisme (case study)
- >Sertraline (case study)
- >Lithium (case study)
- >Carbamazepine bij hyperacusis door ziekte van Lyme en posttraumatische stress stoornis (case study, Nields 1999)
- >Clonazepam en andere benzodiazepines (GABA modulators) zouden excitatie verlagen in lage dosis

Samenvatting behandelingen

Koninklijke
Kentalis

Vormen:

- > Geluidstherapie al dan niet samen met relaxatietherapie
- > Cognitieve gedragstherapie al dan niet met relaxatietherapie al dan niet met geluidstherapie
- > Grounding theory method

- > Psychofarmacologische therapie (SSRI's, anticonvulsiva, antipsychotica, lithium, benzodiazepines)

Opvallend bij behandelingen:

Koninklijke
Kentalis

- > **Beginnend onderzoek naar psychische gevolgen**
- > **Weinig of geen onderzoek naar effectiviteit**
- > **Tinnitusconcept wordt aangehouden**
- > **Publicaties over kleine aantallen/ casuïstiek**
- > **Beperkt aanbod**
- > **Geen onderzoek naar omstandigheden van de therapie**
- > **Geen vernieuwend therapie aanbod zoals via internet**

Conclusie

Koninklijke
Kentalis

- > Bij hyperacusis is voor vele patiënten psychische ondersteuning ter vermindering van stress en vergroting van copingvaardigheden van groot belang voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid en het verbeteren van de kwaliteit van leven
- > Onderzoek naar de juiste behandelmethode en plaats is gewenst

K E N
T A
L I S

Koninklijke
Kentalis

Bedankt voor de aandacht!